

ASSIGNATURA: **DOLOR EN LA COMUNITAT I EN L'HOSPITAL**

MATÈRIA: **BIOFÍSICA I TECNOLOGIA BIOMÈDICA**

DEPARTAMENT: **CIRURGIA I ESPECIALITATS QUIRÚRGIQUES**

UNITAT: **ANESTESIOLOGIA I REANIMACIÓ**

CRÈDITS TOTALS: **4,5**

COORDINACIÓ: **PROF. CARMEN GOMAR SANCHO**

PROFESSORAT: PROF. ASSOCIATS:

A. DALMAU
N. FABREGAS
G. FITA
C. GOMAR
I. ROVIRA
A. SABATE
R. VALERO

DOCTORS:

A. COLLADO
L.A. MORENO
P. DE SANTOS
J. PEREZ
J. DE PABLO
J. FERNANDEZ
J.M. PERI
A. MONTERO
V. MAYORAL
T. DOMINGO

i la col.laboració de professors d'oncologia i de cures pal.liatives

OBJECTIUS GENERALS

S'espera que a l'acabar l'assignatura els estudiants tinguin els coneixements imprescindibles per valorar les síndromes doloroses agudes i cròniques, comprnent el seu abordatge multidisciplinari, orientar el diagnòstic i les primeres mesures d'alleujament, coneguin els recursos del sistema de salut pel dolor crònic i per recórrer a les fonts d'informació que mantinguin actualitzada aquesta formació.

OBJECTIUS ESPECÍFICS

Al finalitzar l'assignatura l'estudiant serà capaç de:

Diferenciar el dolor agut del crònic.

Realitzar una anamnèsi i exploració específica per determinar les característiques i el grau de dolor agut segons les escales descriptives i el crònic segons escales de la Associació Americana del Dolor (IASP).

Comprendre les indicacions i el valor de les exploracions complementàries, tant generals com radiològiques.

Comprendre el caràcter multidisciplinari de l'abordatge del dolor i el paper de cadascun dels especialistes.

Distingir els nivells d'atenció del dolor, medicina primària, clíniques del dolor, cures paliatives.

Capacitar a l'alumne per aplicar el nivell de tractament en la medicina primària.

Saber abordar el tractament eficaç i segur dels quadres de dolor agut.

Comprendre les característiques evolutives diferents del dolor agut i crònic oncològic i del dolor crònic locomotor i neurològic.

Comprendre el tractament del dolor dins de l'assistència global al pacient terminal.

Orientar els diagnòstics de dolor d'esquena, fatiga crònica i fibromiàlgia.

Conèixer la farmacologia implicada en el tractament del dolor.

Comprendre les tècniques invasives, les seves indicacions, limitacions i riscos coadjuvants.

Comprendre i saber indicar la valoració i abordatge psicològic.

Adquirir habilitats i eines per la comunicació amb el pacient i la seva família i amb els especialistes que tracten el dolor crònic.

Capacitar l'alumne per integrar dins de la seva pràctica professional futura el dolor.

Adquirir la informació i formació suficient per mantenir la seva formació continuada en el dolor agut i crònic.

TEMARI TEÒRIC (2,7 Crèdits)

Tema 1. El símptoma dolor. Diferències del dolor agut i crònic. Definició del dolor crònic.

Tema 2. Transmissió del dolor. Estructures implicades en el dolor agut i crònic.

Tema 3. Quadres de dolor agut: còlic, cefalees, traumàtic, inflamatori.

Tema 4. Dolor postoperatori

Tema 5. Epidemiologia del dolor crònic: dolor d'origen oncològic i no oncològic.

Tema 6. Valoració del pacient amb dolor: anamnesi i exploració clínica.

Tema 7. Escales de valoració del dolor crònic.

Tema 8. Valoració psicològica.

Tema 9. Dolor d'esquena

Tema 10. Dolor en la fibromiàlgia i en la fatiga crònica

Tema 11. Dolor neurològic.

Tema 12. Dolor en el pacient oncològic: crònic i intercurrent.

Tema 13. Psicopaties en el dolor crònic.

Tema 14. Tractament farmacològic del dolor agut: AINES, opioides i anestèsics locals.

Tema 15. Escala de l'OMS per el tractament farmacològic del dolor crònic.

Tema 16. Analgèsics no opioides en el tractament del dolor crònic.

Tema 17. Analgèsics opioides en el tractament del dolor crònic.

Tema 18. Psicofàrmacs i anticonvulsivants.

Tema 19. Acupuntura, altres mètodes físics i homeopatia.

Tema 20. Tractament de recolzament psicològic.

Tema 21. Els bloquejos amb anestèsics locals.

Tema 22. Tècniques invasives: sistemes d'infusió espinal i neuroestimulació.

Tema 23. Comunicació amb el pacient amb dolor crònic de l'aparell locomotor i amb el pacient amb dolor oncològic. El paper de la família.

Tema 24. Pacient terminal: analgèsia pal·liativa i concepte de confort.

Tema 25. Les clíniques del dolor: organització i posició en el sistema de salut.

Tema 26. Camp d'acció de la medicina primària en el dolor crònic.

Tema 27. Fonts d'informació bibliogràfica sobre dolor crònic. Internet i dolor crònic. Informació pels pacients i metges. Revistes dedicades al dolor.

CRÈDITS PRÀCTICS (1,8 Crèdits)

Es faran 30 hores de classes pràctiques per estudiant que consistiran en:

6 hores en Clínica de Dolor crònic (Bellvitge i Hospital Clínic)

6 hores en Unitat de Dolor Agut Postoperatori (Bellvitge i Hospital Clínic)

6 hores de treball autònom en forma d'estudis de casos clínics.

AVALUACIÓ

1. Progrés científic aconseguit.
2. Avaluació continuada de la participació de l'estudiant en els seminaris de l'adquisició i integració dels coneixements.
3. Avaluació de l'adquisició d'habilitats a través del full de pràctiques. S'ha de superar el 60% de la puntuació. Obligat per aprovar.
4. Prova escrita en relació al desenvolupament de tres casos clínics i preguntes curtes. S'ha de superar el 50% de la prova.

METODOLOGIA DOCENT I RECURSOS D'APRENTATGE

Es combinaran classes teòriques i classes d'activitats d'aplicació en forma de seminaris participatius. Les classes teòriques s'impartiran en forma de resolució de casos problemes. Les classes pràctiques es dissenyaran per grups d'estudiants, per a distribuir-los pels diferents recursos tècnics i clínics. S'utilitzaran els recursos clínics de l'Hospital Clínic i de l'Hospital de Bellvitge.

BIBLIOGRAFIA

Aldrete JA. Tratado de algilogía. Mexico Df: JGH editores. 1999.

Aliaga L, Baños JE, Barutell C et al. Tratamiento del Dolor: Teoría y Práctica. 2ª edición. Barcelona: Publicaciones Permanyer. 2002.

Borsook D, Lebel AA, McPeck B. Procedimientos del Massachussetts general Hospital. Manual de Tratamiento del Dolor. Barcelona: Salvat. 1998.

Flórez J, Reiz E. Terapéutica farmacológica del dolor. Pamplona: Eunsa. Ediciones Universidad de Navarra. 1993.

Grady KM. Key topics in Chronic Pain. 2ª edición. 2002.

Raj, PP. Tratamiento práctico del dolor. 3ª edición. 2002.

Warfield CA. Manual of pain management. 2ª edición. 2002.

NOTA: Els llibres es troben en les biblioteques de la Facultat.

REQUISITS D'APRENTATGE

Ser estudiant de segons cicle (4t, 5è o 6è curs) i haver superat l'assignatura de "Fonaments de Cirurgia".

DURADA DEL PROJECTE I HORES DE DEDICACIÓ DE L'ESTUDIANT

Un quadrimestre un dia a la setmana. Les pràctiques clíniques es podran fer al llarg del curs.